

ЛАБОРАТОРНА РОБОТА № 6

Тема. Дослідження ізотермічного процесу.

Мета: дослідивши кілька термодинамічних станів газу за однакової температури, експериментально перевірити закон Бойля — Маріотта.

Обладнання: закрита з одного кінця скляна трубка, висока скляна посудина, заповнена водою, барометр-анероїд (один на клас), штатив із муфтою і кільцем, лінійка.

ВКАЗІВКИ ДО РОБОТИ

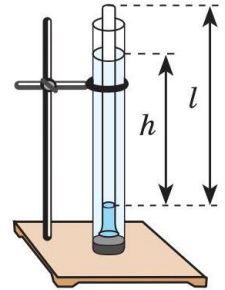
Підготовка до експерименту

Зберіть пристрій (див. рисунок); у посудину опустіть трубку відкритим кінцем униз на максимальну глибину.

Експеримент

Результати вимірювань і обчислень відразу заносьте до таблиці.

1. Виміряйте барометром атмосферний тиск $p_{\text{атм}}$, результат подайте в кілопаскалях.
2. Виміряйте висоту l стовпа повітря в трубці.
Зверніть увагу: площа поперечного перерізу трубки є незмінною, тому об'єм V повітря в трубці прямо пропорційний висоті l його стовпа: $V \sim l$. Тобто для перевірки закону Бойля — Маріотта достатньо довести, що $pl = \text{const}$ за будь-якої глибини занурення трубки.
3. Визначте тиск повітря в трубці. Для цього:
  - 1) виміряйте різницю рівнів води в посудині і трубці (h);
  - 2) обчисліть і подайте в кілопаскалях гідростатичний тиск стовпа води висотою h : $p_{\text{гідр}} = \rho gh$, де $\rho = 1000 \text{ кг/м}^3$ — густина води, $g = 9,8 \text{ м/с}^2$ — прискорення вільного падіння;
  - 3) обчисліть тиск p повітря в трубці: $p = p_{\text{атм}} + p_{\text{гідр}}$.
4. Повторіть дослід ще двічі, щоразу зменшуючи глибину занурення.

Номер до-сліду	Атмосферний тиск $p_{\text{атм}}$, кПа	Висота стовпа повітря l , м	Різниця рівнів води h , м	Гідростатичний тиск $p_{\text{гідр}}$, кПа	Тиск повітря p , кПа	Добуток $C = pl$, кПа·м

Опрацювання результатів експерименту

1. Для кожного термодинамічного стану повітря в трубці обчисліть добуток тиску і висоти стовпа повітря: $C = pl$.
2. Оцініть відносну похибку експерименту: $\varepsilon = \left| 1 - \frac{C_1}{C_3} \right| \cdot 100\%$.

Аналіз експерименту та його результатів

За результатами експерименту зробіть висновок, де зазначте: 1) закон, який ви експериментально перевіряли; 2) величини, які вимірювали; 3) результат перевірки; 4) причини похибки; 5) величину, вимірювання якої дає найбільшу похибку.

Творче завдання

Чи зміняться результати експерименту, якщо для його проведення використати трубку з більшою або меншою площею поперечного перерізу? Якщо зміняться, то як? Обґрунтуйте свою відповідь. Виконайте експериментальну перевірку свого припущення, запишіть результати.